

Huddinge kulturskolas framtida struktur och driftsformer

December 2022

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund	2
Uppdrag.....	2
Avgränsningar och andra relevanta utredningar	3
Metod	3
Aktuella styrdokument	3
Nationell politik för kulturskola.....	3
Region Stockholm	3
Huddinge kommun	4
Omvärldsbevakning	6
Kulturskolan - en verksamhet i förändring.....	6
Alternativa driftsformer och utveckling av kulturskola i andra kommuner	7
Nulägesbild av kulturskolans verksamhet	12
Kulturskolans resurser och tillgänglighet	13
Sammanställning av intervjuer med pedagoger i Huddinge kulturskola	16
Huddinge kulturskola idag – Utmaningar och möjligheter	16
Kulturpedagogiska aktörer inom Huddinge kommun	16
Kartläggning av externa kulturpedagogiska aktörer	17
Analys av förutsättningarna för Huddinge kulturskola	21
Förslag och rekommendationer	22
Förslag på tre modeller	23
Modell 1 Kulturskole-check.....	23
Modell 2 Kommunal kulturskola kompletterad med utökat uppdrag eller upphandling	24
Modell 3 Kulturskolan behålls i kommunal regi med ett förtydligat uppdrag	25
Rekommendationer.....	26
Slutord	27
Källor.....	28
Bilaga 1	30

Sammanfattning

Huddinge kultur- och fritidsförvaltning har fått i uppdrag att under 2022 påbörja en översyn av Huddinge kulturskolas verksamhet inbegripande kulturskolans framtida struktur och driftsformer. Översynen ska omfatta verksamhetens geografiska struktur och alternativa driftsformer med målet om en likvärdig tillgång till kulturskoleverksamhet för Huddinges barn och unga. Uppdraget har utförts av konsultbolaget Nilsson & Månsson AB under perioden maj till och med november 2022. Arbetet har omfattat dokumentgenomgång, intervjuer, enkäter och besök i verksamheten.

Kulturskolan i Huddinge håller en hög kvalitet och är populär bland deltagarna. Verksamheten når idag dock bara fem procent av kommunens barn och unga i åldern 6–19 år. Vidare har kulturskolan ett relativt begränsat utbud av kulturella uttryck och brist på lokaler i flera av de socioekonomiskt utsatta områdena. Kulturskolans geografiska struktur matchar varken målgruppens bostadsort idag eller kommunens planerade utbyggnader. Kommunen har flera kulturpedagogiska verksamheter, såsom Kultopia och Fullersta gård som idag har begränsad samverkan med kulturskolan. I kommunen finns ett antal externa aktörer som bedriver kulturpedagogisk verksamhet med hög kvalitet.

Utredningen presenterar tre olika driftsmodeller. Modellerna utgår från nulägesbild i kommunen och en omvärldsanalys som omfattar bland annat exempel från andra kommuner, intervjuer med sakkunnig samt befintliga rapporter. I korthet utgår modellerna från kulturskole-checkar, en kombination av upphandling och/eller utökade uppdrag till externa aktörer samt en kulturskola i kommunal regi med ett utvecklingsuppdrag. Utredarna förordar inte någon av dem innan ett politiskt beslut om långsiktig inriktning för kulturskoleverksamheten har fattats. Eftersom kulturskoleverksamheten inte är lagreglerad är det upp till varje kommun att fastslå långsiktig inriktning och syfte. Utredningens rekommendation blir att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram ett underlag till ett beslut om långsiktig inriktning för kommunens kulturskoleverksamhet. Parallellt med detta kan ett antal åtgärder göras såsom att skapa ökad samverkan mellan kommunens kulturpedagogiska verksamheter och att se över samarbeten med grannkommunerna för att utöka utbudet. Vidare kan man påbörja ett arbete mot att införa semestertjänster.

Bakgrund

Huddinges kultur- och fritidsnämnd har gett kultur- och fritidsförvaltningen i uppdrag att under 2022 påbörja en översyn av Huddinge kulturskolas verksamhet inbegripande kulturskolans framtida struktur och driftsformer. Översynen ska omfatta verksamhetens geografiska struktur och alternativa driftsformer med målet om en likvärdig tillgång till kulturskoleverksamhet för Huddinges barn och unga. Huddinge kommun kontaktade Nilsson & Månsson i maj 2022, en upphandling genomfördes och ett avtal om ett konsultuppdrag undertecknades sommaren 2022.

Uppdrag

Uppdraget omfattar följande punkter.

- Genomföra en kartläggning av privata utbildnings- och kulturaktörer, föreningar och studieförbund som verkar inom Huddinge kommun.
- Ta fram en nulägesbild av kulturskolans verksamhet genom att genomföra intervjuer med relevanta tjänstepersoner vid kultur- och fritidsförvaltningen, Huddinge kommun och analysera verksamhetsstatistik.
- Analysera befintliga utredningar av alternativa driftsformer för kulturskola i andra kommuner och hur olika modeller skulle kunna tillämpas i Huddinge.

- Förslag på hur framtidens kulturskola i Huddinge kan vara utformad med fokus på bred tillgång för Huddinges barn och unga, ökad eller bibehållen kvalitet samt kostnadseffektivitet.
- Leverans av en slutrapport som ska bestå av sammantagen analys av relevant dokumentation, intervjuer, omvärldsbevakning samt en Powerpointpresentation.

Avgränsningar och relevanta utredningar

En översyn av lokalfrågan för kulturskolan pågår parallellt med utredningen. Kulturskolans nuvarande lokaler i centrala Huddinge måste evakueras senast sommaren 2024. Arbetet med lokalfrågan i den så kallade kulturskolestrukturplanen återrapporteras regelbundet till denna utrednings projektgrupp för att processerna ska synkas. Lokalfrågan kommer därför inte att beröras i detalj, däremot berör utredningen den geografiska placeringen av verksamheten.

Metod

Nilsson & Månsson har använt såväl kvantitativa som kvalitativa undersökningsmetoder i arbetet. Litteraturstudier, desktop research, webbenkät och kvalitativa intervjuer är några av de metoder som vi tagit hjälp av. Ett 30-tal intervjuer har genomförts via telefon och Teams/Skype och i direktmöten med hjälp av intervjuguider. Intervjuerna har sammanställts men enstaka citat tydliggörs genom citationstecken. En webbenkät genomfördes med externa kulturpedagogiska aktörer i kommunen. Tabeller och jämförelser avser i vissa fall olika år, vilket beror på att färsk statistik saknas.

Aktuella styrdokument

Nationell politik för kulturskola

Propositionen *En kommunal kulturskola – en nationell strategi för statens insatser* överlämnades till riksdagen i mars 2018. I strategin finns ett nationellt mål för de insatser som ska stödja de kommunala kulturskolorna. Målet är bland annat att främja en mer tillgänglig och jämlik kulturskola av hög kvalitet i såväl utbud som undervisning.

Det övergripande målet för de statliga insatserna till stöd för den kommunala kulturskolan ska vara att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar.

Insatserna ska bidra till

- att tillgänglighet och jämlikhet främjas
- ett brett och angeläget utbud av kulturella och konstnärliga uttryck
- hög kvalitet i såväl den breda som i den fördjupade undervisningen, och god kompetensförsörjning.

Statens insatser till de kommunala kulturskoleverksamheterna består huvudsakligen av tre delar: bidrag för utveckling, stöd till förbättrad kompetensförsörjning och stöd till nationell samordning.

Region Stockholm

Kulturstrategi för Stockholmsområdet ska fungera som ett komplement till den regionala utvecklingsstrategin RUF 2050 och fördjupa och förtydliga hur arbetet med konst och kultur bör bedrivas för att nå visionen och målen för Stockholmregionens långsiktiga utveckling.

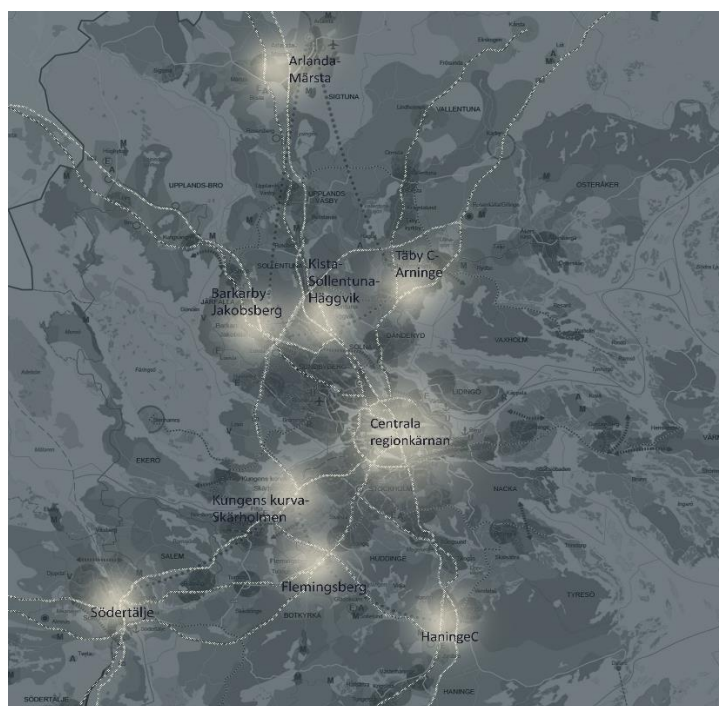
Fyra insatsområden har identifierats för att långsiktigt bidra till strategins övergripande målområden:

1. Öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet.
2. Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling.
3. Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar.
4. Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen.

Region Stockholm har tillsammans med Föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer (FSKF) under tiden 2016–2019 drivit projektet Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola, RIK.

Det viktigaste dokumentet i det regionala utvecklingsarbetet är dock den regionala utvecklingsplanen RUF5 2050, som är en plan för hur man gemensamt ska göra Stockholmsregionen till den mest attraktiva storstadsregionen i Europa.

RUF5 2050 bygger på en strategisk inriktning att Stockholmsregionen ska utvecklas till en mer flerkärnig region. I RUF5 2050 pekas åtta regionala stadskärnor ut, som tillsammans med den centrala regionkärnan ska utvecklas till attraktiva, klimat- och resurseffektiva stadskärnor som drar till sig näringsliv, boende och besökande. Skärholmen – Kungens Kurva och Flemingsberg är utpekade som regionala stadskärnor i planen vilket är en faktor att ta hänsyn till gällande planering av Huddinge kulturskolas verksamhet och lokaler.

RUF5 2050, regionala stadskärnor.
Region Stockholm 2022

Huddinge kommun

En rad dokument ligger till grund för kulturskolans verksamhet. I *Kulturpolitiskt program Huddinge kommun 2018–2023* fastslås visionen för kulturpolitiken:

”Huddinges vision är att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka i. Såväl det strategiska kulturarbetet som kulturverksamheterna i Huddinge bidrar till

uppfyllandet av visionen genom att vara medskapande till socialt hållbara platser att leva, studera, arbeta och tillbringa sin fritid på. Kultursektorn erbjuder, tillsammans med föreningslivet och folkbildningen, ett brett och tillgängligt utbud med hög kvalitet och kreativitet som främjar delaktighet och tillit. Kulturella näringar främjar innovativa lösningar och nyskapande samarbeten där nya möten sker.”

I *Verksamhetsplan 2022 Kultur- och fritidsnämnden, Huddinge kommun* presenteras bland annat följande övergripande strategier:

Samlokalisering

Nämnden ska arbeta aktivt för samlokalisering och samutnyttjande med andra verksamheter inom kommunkoncernen, föreningslivet med flera. Genom att använda lokalerna effektivare och flexiblare kan kontrakt på mindre lokaler sägas upp eller så frigörs lokaler för föreningsliv, invånare och andra kommunala verksamheter. Det är viktigt att framhålla att detta måste vara en kommungemensam uppgift.

Inom nämndens egna verksamheter eftersträvas ytterligare samverkan, samutnyttjande av lokaler och till viss del personal, vilket kan möta invånares behov utifrån ett bredare perspektiv och dessutom öka kostnadseffektiviteten.

Omprövning och utveckling av nya verksamheter

I samband med ovan nämnda möjligheter till samlokalisering kommer nämnden fortlöpande pröva om befintliga verksamheter ska fasas ut och om nya verksamheter kan utvecklas i syfte att möta förändrade behov hos kommuninvånarna.

Samverkan med andra kommuner och andra externa aktörer samt samverkan internt i kommunen behöver utvecklas för att förbättra utbudet av fritid och kultur. En strategi är att anslaget, taxor och avgifter bekostar den reguljära kärnverksamheten och att externa bidrag, främst specialdestinerade tillfälliga statsbidrag, ska förstärka möjligheter till innovation och utveckling.

Ökad digitalisering

Nämnden ska löpande utveckla digitala system och tjänster i syfte att förbättra och förenkla servicen för Huddingefamiljen i kontakterna med nämndens verksamheter. Samtidigt kan personella resurser frigöras från tidskrävande administrativa processer.

Konkurrensprövning

Under nämndmålet ”Kultur- och fritidsnämnden ska ha en ekonomi i balans” beskrivs delmålet om konkurrensprövning:

Kultur- och fritidsnämnden har som långsiktig målsättning att alla verksamheter som kan konkurrensprövas ska genomlysas för att utröna om en alternativ drift kan vara effektivare än den egna regin. Detta för att se om andra kan driva verksamheterna med samma eller bättre kvalitet och till samma eller lägre kostnad.

Rikt utbud

Under nämndmålet Huddingeborna erbjuds en meningsfull fritid genom ett varierat utbud av kultur- och fritidsaktiviteter beskrivs delmålet om ett rikt utbud:

FN:s barnkonvention betonar alla barns rätt till fritid, lek och rekreation anpassad till barnets ålder och barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det är viktigt att kommunen

stimulerar barn och ungas rätt till kulturupplevelser och eget skapande, vilket bland annat underlättar inläring och språkutveckling.

Omvärldsbevakning

Kulturskolan - en verksamhet i förändring

Då kulturskolan inte är nationellt reglerad går det inte att ge en enhetlig definition av vad en kulturskola är. Varje skola är unik även om de flesta kulturskolor liknar varandra.

I regeringens proposition *En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna*, resoneras om mål för och särarten i den kommunala kulturskoleverksamheten:

”Benämningen kulturskola har i allt större utsträckning kommit att ersätta benämningen musikskola. En succesiv utveckling mot en kulturskola som erbjuder kurser i ett brett utbud av konstnärliga uttryck pågår i hela landet, även om det fortfarande ser olika ut i olika kommuner. Detta görs inte minst för att locka fler elever med olika bakgrund och skilda intressen till kulturskolan och göra den angelägen för fler.”

Kulturskolerådet, som är en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening där kommuner samverkar för en tillgänglig och högkvalitativ kulturskoleverksamhet, menar att de flesta kulturskolor arbetar med att i någon form erbjuda en kvalitativ och meningsfull estetiskt inriktad verksamhet och kulturutbildning på barn och ungas fria tid. Hur mycket fokus som ligger just på utbildning varierar mellan olika kommuner och kulturskolor. Det kan både präglas av kulturskolans uttalade uppdrag men också av vilken verksamhet som historiskt bedrivits. Vissa kulturskoleverksamheter orienterar sig mer mot fritidssektorn och dess sätt att arbeta medan andra är mer orienterade mot skolans arbetssätt.

SKR (Sveriges kommuner och regioner) skriver att Kultur- och musikskolorna är en frivillig kommunal verksamhet som finns representerad i nästan samtliga av Sveriges 290 kommuner.

”Kultur- och musikskolorna bidrar till att lägga grunden för ett kulturellt skapande hos barn och unga. Detta utvecklar individen både socialt och emotionellt, erbjuder en meningsfull sysselsättning samt bygger framtida kulturproducenter och konsumenter.”

Definitionen av begreppet kulturskola är alltså upp till varje kommun att fastställa utifrån kommunens egna prioriteringar och syfte med verksamheten. Det finns ändå en slags gemensam bild av vad kulturskoleverksamhet är.

Utifrån 2020 års nationella statistik från Kulturrådet (nyast tillgänglig statistik) deltog totalt 186 735 elever i åldern 6–19 år i kulturskolan. Det motsvarar 10,5 procent av alla barn och unga 6–19 år. Flickor/kvinnor utgjorde 62 procent, vilket speglar fördelningen mellan könen i alla åldersgrupper. Vid Kulturrådets analys av siffrorna framgår att det är en överrepresentation i kulturskolan av barn och unga med föräldrar med högre utbildning. Det finns även en underrepresentation av barn och unga med utländsk bakgrund i förhållande till deras andel i riket. Andelen barn i kulturskolan med utländsk bakgrund var 19 procent, att jämföra med att denna grupp utgör 26 procent totalt i riket (2020).

Alternativa driftsformer och utveckling av kulturskola i andra kommuner

Utredaren har kartlagt alternativa driftsformer av kulturskola i andra kommuner genom att läsa aktuella rapporter och har för att få en fördjupad bild valt att intervjua ett antal personer. Det handlar om personer med olika roller som har inblick, erfarenhet och kunskap om kulturskolan idag. För att få en mer komplex och heltäckande bild har vi i några fall intervjuat flera i samma kommun. Det gäller Trollhättan och Härryda. Trollhättan har ingen erfarenhet av att ta in externa aktörer, men däremot har de under flera år arbetat med att utveckla och bredda kommunens kulturerbjudande för barn och unga och idag når den fler.

Utöver att intervjua personer med nyckelpositioner i kommuner och på kulturskolor har intervjuer gjorts med intresseföreningen Kulturskolerådet samt kunskapscentret Kulturskolecentrum. Nedan följer en sammanfattning av vad som framkommit och i slutet av avsnittet redogörs för insikter och erfarenhet i punkter som varit gemensamma och som vi vill lyfta. Vid intervjuerna har vi utgått från vår intervjuguide, vilken har anpassats efter vilken roll den intervjuade har.

Kulturskolecentrum

Kulturskolecentrum är ett nationellt kunskapscenter som erbjuder stöd till landets kulturskolor. Kulturskolecentrum är en del av Kulturrådet och arbetar för att fler barn ska få kulturundervisning av hög kvalitet. Verksamhetsansvariga Jenny Löfström Elversson ser generellt ett perspektivskifte hos kulturskolan – idag finns ett större barnperspektiv och verksamheten utgår mer från vad barnen vill ha och behöver. Det finns också ett fokus på tillgänglighet och breddat deltagande. Till exempel tittas det på hur kulturskolan kan stävja psykisk ohälsa hos barn och unga, hur mycket som ska vara uppsökande verksamhet och var den geografiskt ska placeras.

Hon ser att små kommuner är i behov av att samverka och hjälpa varandra i större processer. Kulturskolor är idag ett frivilligt och oreglerat uppdrag vilket innebär att varje kommun själv kan utforma vad den ska innehålla. Fortfarande är den absoluta majoriteten av kulturskolorna i dag i kommunal regi. Jenny Löfström Elversson lyfter i detta sammanhang vikten av att det finns en samsyn i uppdraget och att det behöver formuleras tydligt i kommunen, vem är kulturskolan till för? Kulturskolan kan både samtidigt vara kvalitativ och öppen och tillgänglig. Hon ser också att det gärna skulle vara mer samverkan med professionella musiker och orkestrar men ser samtidigt att det är mycket fokus på återväxten av musiker och att det även behöver pratas om fördjupning inom andra kulturverksamheter.

Kulturskolerådet

Kulturskolerådet är kulturskolornas intresseorganisation och ordförande Jarl Lorensen har tidigare varit chef för Malmö kulturskola i elva år.

Jarl Lorensen beskriver att det för många chefer inom kulturskolan är ett stort dilemma att både ha uppdraget att bredda verksamheten samtidigt som köerna ska kortas. Det blir lätt att man utökar de kurser som redan finns, till exempel piano för att få bort köerna men att det då kan vara svårt att också ta in något nytt.

Jarl Lorensen menar att kulturskolan skulle vinna på att vara mer flexibel framöver och de läraravtal som länge har varit rådande gör att undervisningen i mångt och mycket är fast i vår- och höstterminer vilket fungerar dåligt om man vill nå ut till fler och nya grupper med till exempel aktiviteter på loven. Han menar att det dock går att styra verksamheten mer än vad som görs idag, även utifrån läraravtalet. "Det bästa alternativet är att hitta en kompromiss mellan läraravtal och semestertjänst. Den möjligheten finns om man utgår från läraravtalet HÖK21 bilaga 6, som ger

möjlighet att skapa lokala kollektivavtal. Då kan man öka antalet A-dagar till 210 istället för 194 utan att det kostar. Vi kan kalla det en kulturskolemodell."

Hans erfarenhet är att det generellt behövs större kunskap om gällande avtal både hos chefer och inom HR.

Under hans tid som kulturskolechef i Malmö arbetade de mycket för att nå fler barn och unga. Han såg då tre hinder som behövde överbyggas - brist i kommunikationen, ekonomiskt hinder och geografiska hinder.

Kulturskolan i Malmö utvecklade och arbetade med flera lyckade projekt under hans tid, bland annat *Tvåornas kör* och *El Sistema* som är en typ av uppsökande verksamhet som framförallt riktar sig till barn och unga i utsatta områden.

Han menar att förändring tar tid och man behöver vara beredd på att få hålla i, det kommer vara många misslyckanden på vägen.

Han kan se risker med att lägga ut verksamhet på andra aktörer, att man kan tappa kontinuiteten. Han vill också varna för att det är dyrt med individuell undervisning, och anser att undervisning i grupp också är bra och billigare alternativ.

"Det är vansinnigt dyrt och dåligt använda skattepengar till individuella lektioner. Det är som att varje barn ska få en enskild tennistränare i kommunal regi. Det kan man ju inte ha råd med i en kommun. Det är en tradition som kommer från musikhögskolor med vansinnigt ambitiösa studenter, men det är inte det vi håller på med i kulturskolan. Klart vi ska ha mer gruppundervisning av kostnadsskäl men också för att eleverna tycker det är kul. Det finns heller ingen forskning som visar att det är sämre med gruppundervisning. Enskild undervisning kan vara motiverad ibland. Dels med extremt begåvade elever, men också för barn som inte klarar av gruppundervisning av något skäl"

I intervjun har Jarl Lorensen svarat vad han anser personligen utifrån sina erfarenheter. Det är alltså inte Kulturskolerådets åsikter.

Härryda

2020 presenterade politiken att de ville utreda olika möjligheter till att konkurrensutsätta kulturskoleverksamheten. Målet var att ta in fler externa aktörer.

Sedan 2021 har kommunen i begränsad form tagit in externa utförare i form av lovskola och lovkurser i ämnen som spelkonstruktion och nycirkus. Utförarna anlitas då genom direktupphandling. Det har också diskuterats att införa en slags kulturskole-check genom auktorisation, men det har inte införts.

Man har nu varit i gång i drygt ett år och det finns fortfarande många frågetecken om målen i relation till utföraren, upplever kulturchefen Susanna Eskilsson Juhlin och kulturskolechefen Anna-My Zetterberg.

Till exempel hur ersättning ska betalas ut och vem som ansvarar för vad, vem som har ansvar för arbetsmiljö och arbetssätt, lokalbokningar, vad fakturan ska innehålla, om utföraren ska ha egna instrument eller ej.

De beskriver också att administrationen är ett bekymmer då de externa utförarna inte har tillgång till kommunens system. I dag sköter den kommunala kulturskolan administrationen och fakturahanteringen, vilket tar mycket extra tid.

Kulturskolans pedagoger går idag på olika avtal, läraravtal och semestertjänst. Kulturskolechefen upplever att det hade varit lättare om alla hade samma avtal. Den kommunala kulturskolan skulle då också kunna utöka sin egen verksamhet och erbjuda elever mer undervisning på tider med större variation. Andra exempel på frågor som de menar fortfarande är obesvarade är: Kan den som går hos en privat aktör ingå i den kommunala kulturskolans orkester? Ska den företagaren i så fall ingå i arbetslaget?

Just nu pågår ytterligare en utredning i Härryda för att tydliggöra hur och varför externa aktörer ska tas in. Kulturchef Susanna Eskilsson Julin menar att det är viktigt att det finns en tydlig uppdragsformulering från politiken från början, annars är risken stor att det blir oklarheter.

I oktober ska den nya utredningen vara klar och den är en fortsättning på den som presenterades 2020.

Trollhättan

Trollhättan har de senaste åren genomgått stora förändringar och utökat hela kulturutbudet för barn och unga i kommunen. De personer vi har intervjuat menar att det inte alltid har varit lätt eller enkelt men pekar på flera avgörande faktorer som har gjort det möjligt att de nu tydligt kan se att de breddat verksamheten och nått ut till fler. Jarl Lorensen som är ordförande i Kulturskolerådet beskriver Trollhättan som "Framtidens kulturskola".

Trollhättan har all verksamhet i egen regi, även på lov och under fritidsverksamhet. Arbetet för att nå dit har tagit lång tid och arbetet som ligger till grund för utvecklingen startade redan 1997. Nu finns ett hus, N3, enbart byggt för deras verksamhet och det består av tre ben: Kulturskolan, Magasin 15 och Kulturbyrån. N3:s målgrupp är 0–25 år och visionen är att både ha en bredd och spets och inte vara låst i något.

De lyfter fram flera faktorer som har gjort det möjligt; att de tidigt var med i utformningen av huset och att den var anpassad efter deras behov, de jobbar kontinuerligt med att följa upp och utveckla hur de når ut (idag presenterar de sig redan på familjecentrum för föräldrar och bebisar till exempel). De har också jobbat mycket med samverkan inom kommunen så att de inte konkurrerar med till exempel bibliotekets verksamhet.

En avgörande faktor är att all personal sedan 2019 har samma avtal – semesteravtal, vilket har gjort att de kan vara mer tillgängliga och flexibla. Till exempel har de kunnat ha sommarlovskola i sex veckor och tidigare kulturchefen Jens Ericsson anser att kulturskolan kan ha en betydande roll i samhället idag och behövs året om, bland annat för att fånga upp unga som annars riskerar att hamna i utanförskap/kriminalitet.

"Att vi ändrade alla pedagogers avtal i kulturskolan i Trollhättan till semestertjänst var avgörande för att nå målen. Läraravtalet är inte längre applicerbart om en ska ha verksamhet året runt, det är inte anpassat för en fritidsverksamhet i dagens samhälle utan kommer från jordbrukssamhället och folkskolan som grundades 1842. Det är något gammalt och historiskt. Vi nådde målet att nå fler ungdomar genom att ha verksamhet på andra tider. Vi nådde också en ny målgrupp, till exempel genom en lördagssatsning. Tack vare semestertjänsten har man kunnat vara mycket mer flexibel och aktuell", säger Jens Ericsson.

Det har hela tiden funnits en tydlighet från beslutsfattarna att kultur och fritid är viktigt för barn och unga. Och det har varit avgörande att målsättningen med förändringen är klar. Hela beslutskedjan behöver vara med på det. Också viktigt med stödet till chefer och personer i ledningsroller. Han anser också att om det ska genomföras ett förändringsarbete, som till exempel att ta in externa aktörer, är

det viktigt att den ordinarie personalen också är delaktiga i processen för att det i slutändan ska kunna bli bra för hela organisationen.

En annan viktig del som de ser är att vara lyhörd för vad de unga vill ha och till exempel har de anställt unga ambassadörer och pratar och utforskar mycket om var insteget in till verksamheten ligger. Man har också använt sig av tjänstedesign för att på riktigt undersöka vilka behov som finns istället för att gissa. "Vi pratar mycket om var insteget ligger. Man kan inte bara sitta och titta på. '... nä det kommer inte några som vill spela klarinett ...'. Där är vi jättemycket nu, i den uppsökande verksamheten. Vad *behöver* och vad *vill* vår målgrupp ha? Vi tittar på behoven hela tiden.", säger Birgitta Berntsson Ärje.

Under resan med processen har de lagts ner mycket tid på att arbeta med förankring av varför förändringen har gjorts. De har också tagit in ekonomiska sponsorer och har uppsökande verksamhet i det utsatta området Kronogården. Utöver kostnaden för fastigheten har det inte lagts till något extra i budgeten.

Erfarenhet från Lund/Stockholm/Täby

Christer Falk, tf utvecklingschef och verksamhetsutvecklare Kulturskolan Stockholm.

Christer Falk har lång erfarenhet från flera ledande roller inom kulturskolan i olika kommuner. Nyligen har han också utrett Lunds kulturchecksystem som infördes för musikundervisningen 2019. I dag betalas checkar enbart ut när det gäller individuell undervisning men Christer Falk föreslog att elevpengen skall betalas ut oavsett om det är grupp eller individuell undervisning.

Han ser att kulturskolan idag är i förändring och att en utveckling behövs för att vara rustad och angelägen för barn och unga. Han ser att införandet av externa aktörer kan vara en möjlighet till att utveckla verksamheten genom att till exempel erbjuda undervisning på helger och sommarlov. Generellt kan han se att mångfalden i utbudet ökar då det tas in externa aktörer och att det kan ge en möjlighet till förnyelse.

Samtidigt menar han det är viktigt att vara medveten om vissa saker. En grundläggande bit är att politiken måste bestämma och tydligt formulera vad kulturskolan ska vara och varför verksamheten finns. Det behövs för att kunna veta vad man ska mäta för att se om man har lyckats eller ej och han vill också uppmuntra till att inte sitta fast i traditioner utan tänka mer fritt.

Christer Falk understryker att det är viktigt att det vid ett införande av externa aktörer formuleras ett tydligt regelverk. Han har sett flera exempel på när det uppstår onödiga problem då det har varit otydligt. Får till exempel en privat aktör låna den kommunala kulturskolans instrument om det finns ett kommunalt instrumentförråd? Var går gränserna?

"Politiken måste bestämma varför man ska ha kulturskolan. Det är idag ofta ett för stort avstånd mellan vad som är drivkraften hos de som jobbar, jämfört med vad som är den politiska viljan. Alltså generellt stort avstånd mellan ideologisk vilja hos pedagoger och vad kommunen har för ambition med kulturskolan – och då förstår man inte varandra."

"Man måste vara säker på vad man ska göra och varför. Och vad man sen ska sluta för avtal grundar sig i vad politiken vill med kulturskolan."

En annan viktig aspekt är att vara medveten om att kostnaderna kommer att förändras när man tar in andra aktörer, en kommun måste vara beredd på att det blir en ökad administrativ kostnad. Om det inte tillförs extra pengar kommer det i praktiken innebära att det behöver dras ner på den

personal som finns idag. Är man beredd på det? Det är därför viktigt att risker analyseras ordentligt innan. Det behövs även planeras hur kvalitetssäkringen ska genomföras.

När det kommer till samverkan med andra kommuner är det idag inte tillräckligt utvecklat då det finns många regler och lagar att förhålla sig till, menar Christer Falk. Men på sikt anser han det är viktigt för kulturskolans överlevnad att hitta och utveckla mer samverkan över kommungränserna.

Upplands-Bro

Upplands-Bro har nyligen fört in externa aktörer i kulturskoleverksamheten. De började utreda våren 2021 och har nu Kulturcheck genom auktorisation, som ett komplement.

De håller dock på att i detta nu se över och utveckla regelverket för att eventuellt övergå till upphandling då det skulle ge dem en större kontroll att styra förfarandet, uppger Magnus Karlberg, chef för kulturavdelningen Upplands-Bro kommun.

Beslutet att använda externa aktörer grundade sig i att politiken ville se privata alternativ och på så sätt öka bredden och kvalitén.

I arbetet inför övergången lades det ner mycket tid på att formulera vad det egentligen innebär att "bredda verksamheten" och Magnus Karlberg råder andra kommuner som ska göra liknande resa att göra det samma. De satte upp olika kriterier för att tydliggöra vad "bredda" innebär. Till exempel att de externa aktörerna skulle kunna tillföra nya kurser, nya tider eller undervisning på nya platser. Detta hjälpte mycket men trots det har det i efterhand dykt upp nya saker och frågeställningar som gör att det behövs skruvas på ännu mer, menar Magnus Karlberg. De kommer troligen också lägga till en formulering om att "kommunen kommer göra en samlad bedömning" inför beslut.

Vinsterna har varit att det tillförts undervisning på nya platser och i nya ämnen, till exempel oboe. Han kan också se att införandet har medfört att den kommunala kulturskolan nu behöver vara lite mer "vaken".

Han ser dock att det har blivit en del krångel med ett gemensamt system och att administrationen tar mer tid än de hade räknat med.

Det har också blivit tydligt att privata aktörer många gånger är väldigt duktiga på att marknadsföra sig och sin verksamhet och att det kan uppstå konkurrens mellan dem och det som den kommunala kulturskolan erbjuder. En stor utmaning för de privata aktörerna har varit att hitta lokaler då kulturskolan har lokalerna.

Magnus Karlberg kan också se att omställningen har påverkat personalen i kulturskolan och många har upplevt det jobbigt.

Nacka

Nacka har sedan 2007 kundval kulturskola med checksystem och har omfattande och specifika auktorisationsvillkor för aktörerna. Checksystemet gällde inledningsvis enbart för musik men sedan 2018 är det för alla kulturämnen.

Systemet är detsamma som skolpeng och ger samma förutsättningar för privat och kommunal verksamhet. Idag går ungefär hälften av eleverna i kommunal produktion och andra hälften hos andra aktörer och det är flera olika organisationsformer - föreningar, privatpersoner, företag.

Nacka är sedan 80-talet en kundvalskommun och det var en tydlig politisk vilja att det drevs igenom även inom kulturskolan, uppger Anna Hörnsten, utvecklingsledare på kultur och fritidsenheten Nacka.

Hon kan se att det varit en utmaning att få tillräcklig verksamhet som är anpassad för barn med funktionsvariation. Den är mer kostsam och det sattes in stimulansmedel för att få igång det. En annan utmaning är att bredda ensemblen och orkestrar då många vill gå enskilda kurser.

För att nå och inkludera elever i socioekonomiskt utsatta områden finns en öppen avgiftsfri verksamhet som ligger utanför kundvalet.

Alla bokningar görs i ett och samma system som sköts av kommunen och alltså ligger utanför kulturskolan. De har varit av stor betydelse att kulturskolan inte administrerar de externa aktörerna menar Anna Hörnsten.

Hon vill betona att införa kundval inte är någon besparing utan man får vara beredd på att det kommer kosta. Idag finns inga köer på grund av platsbrist då det inte finns något tak. Det kan dock fortfarande finnas köer till en specifik lärare vid en speciell tidpunkt.

Vid ett införande handlar det mycket om hur kommunen organiserar sig och det behövs ses över hur det kan underlätta för andra former att komma in, menar hon.

Sammanfattning av de viktigaste synpunkterna

- Det förenklar och gör verksamheten mer flexibel om alla går på semesteravtal. I många fall har det varit avgörande vid en förändring.
- Politiken behöver tydliggöra varför förändringen görs och vad man vill uppnå. Detta behöver också förankras i alla led.
- Arbeta noga igenom regelverk och hur avtal ska skrivas så att det bli tydligt, det kommer annars uppstå många oklarheter efterhand.
- Införandet av externa aktörer kostar, inte minst i ökad administration.
- Gör noggranna risk och konsekvensanalyser.
- Var beredd på att personalen påverkas av förändringen.
- Det är ingen quickfix – förändringen kommer ta tid.

Nulägesbild av kulturskolans verksamhet

Nedan följer en beskrivning av Huddinge kulturskola, dess verksamhet samt en ekonomisk jämförelse som ger en bild av var Huddinge placerar sig i jämförelse med några andra kommuner. Tabeller och jämförelser avser i vissa fall olika år, vilket beror på att färsk statistik saknas.

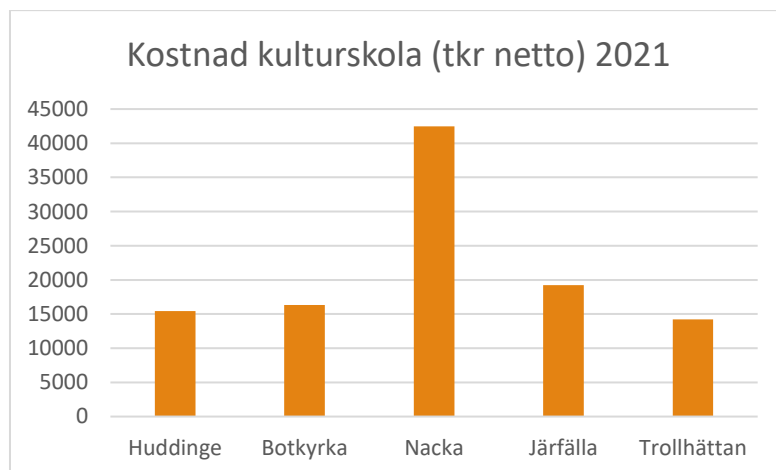
I Huddinge kommun bor idag drygt 114 000 personer. Kulturskolan riktar sig till målgruppen 5–22 år vilka utgör 24 procent av det totala invånarantalet och består av 27 600 personer. Kulturskolan omfattar ca 24 heltidstjänster fördelat på 38 medarbetare inklusive chefer. Kulturskolan bedriver verksamhet i tre egna lokaler och på ytterligare åtta platser i kommunen. 2024 ska kulturskolans nuvarande lokaler i centrala Huddinge utrymmas. Kulturskolan erbjuder barn och unga undervisning i dans, musik, teater, musikal och sång. Antalet elever på kurser under höstterminen 2022 var 1 045 stycken, medan antalet deltagartillfällen på kurser är cirka 33 800 på ett helår. Förutom den avgiftsbelagda kulturskolan finns en öppen kulturskola som bland annat erbjuder prova-på-aktiviteter. Verksamheten är projektfinansierad med medel från Kulturrådet. Verksamheten har 80-100 unika deltagare per termin, och ca 2 000 deltagartillfällen per år. Avgifter för kulturskolan ser i dagsläget ut som följer för terminskurser:

- Ämneskurs för barn och ungdomar 5–22 år: 1 100 kr
- Fördjupad kurs (alla inriktningar och ämnen): 1480 kr
- Kulturskolan erbjuder rabatter för familjer enligt en stege, liksom det finns rabatter för ensemblespel.
- Verksamheten vid öppna kulturskolan är avgiftsfri.

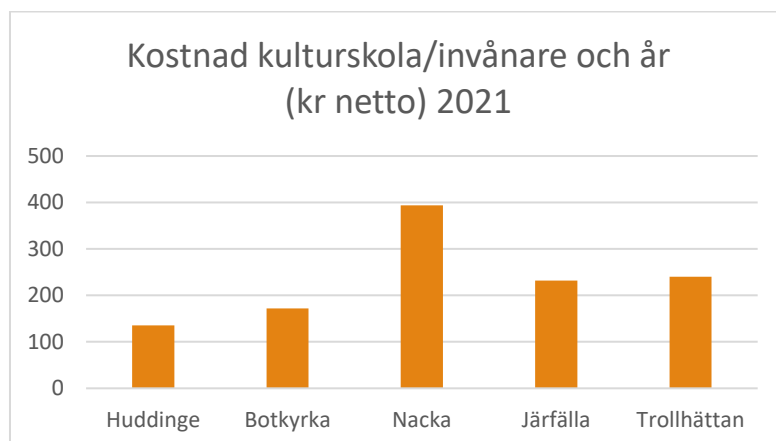
Kulturskolans resurser och tillgänglighet

Vi väljer att fokusera på kostnader för kulturskolan i Huddinge och fyra andra kommuner som jämförelse. Här konstaterar vi att Huddinge kommun lägger relativt lite resurser på kulturverksamhet i stort. Siffran för kulturens andel av kommunens totala verksamhetskostnader ligger på 1,34 procent vilket är den lägsta siffran i Region Stockholm, och i en nationell jämförelse på en sjunde plats från slutet räknat. Inom ramen för projektet *Jämföra verksamheter med andra kommuner*, genomförde kommunen 2020 en jämförelse av nyckeltal för bland annat kulturskoleverksamhet. Jämförelserna gäller kommunerna Nacka kommun, Järfälla kommun och Helsingborgs stad.

Nedanstående tabeller visar relationen mellan kostnader för kommunerna Huddinge, Botkyrka, Nacka, Järfälla och Trollhättan. Botkyrka är med som nära grannkommun. Nacka förekommer både i intervjudelen samt som representant för kulturcheckmodellen. Järfälla finns även med i tidigare jämförande studier. Trollhättan har en modell för avgiftsfri kulturskola vilket belyses i intervjuavsnittet i rapporten.

Tabellen visar nettokostnaden för kulturskolan i respektive kommun (2021).

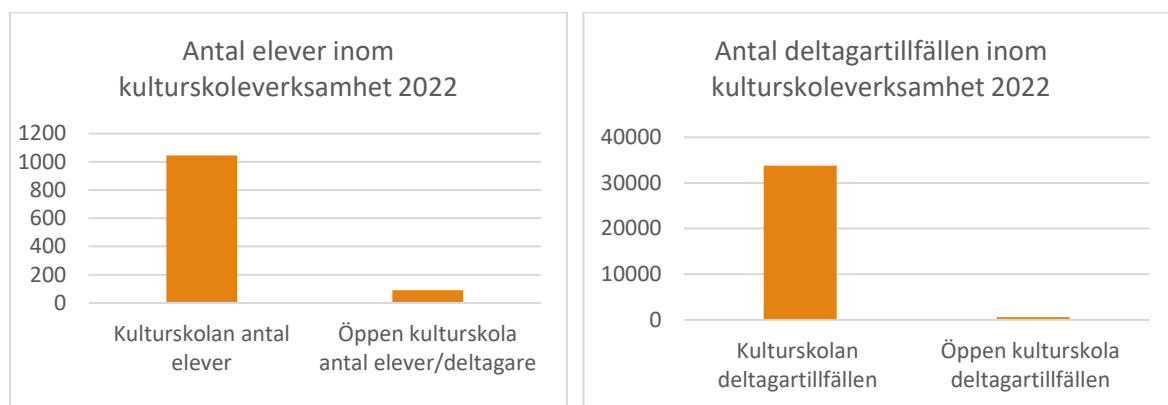

Tabellen visar nettokostnad för kulturskolan utslagen per invånare i respektive kommun (2021).

Nettokostnaden 2021 per invånare för musik- och kulturskola var i Huddinge 135 kronor, vilket är den näst lägsta siffran i Region Stockholm. Detta kan jämföras med riksgenomsnittet år 2021 som låg på 273 kr/invånare.

Andelen barn och unga som är nöjda med den kulturskoleverksamhet som de deltar i är hög med 95 procent. I denna siffra innefattas inte den öppna kulturskoleverksamheten.

Av Huddinge kommuns alla barn och unga i åldern 6–19 år deltog 4,9 procent i kulturskolan år 2021. Riksgenomsnittet var samma år 10,6 procent. Huddinge har ett relativt stort antal besökare på Öppen kulturskola, en avgiftsfri verksamhet som finansieras av Kulturrådet. I Huddinge kommun bedrivs Öppen kulturskola i Flemingsberg, Glömsta, Skogås och Vårby med 80–100 unika deltagare. Deltagarna i den öppna kulturskolan räknas inte in i tidigare redovisad siffra för andelen elever i kulturskolan för 2019.

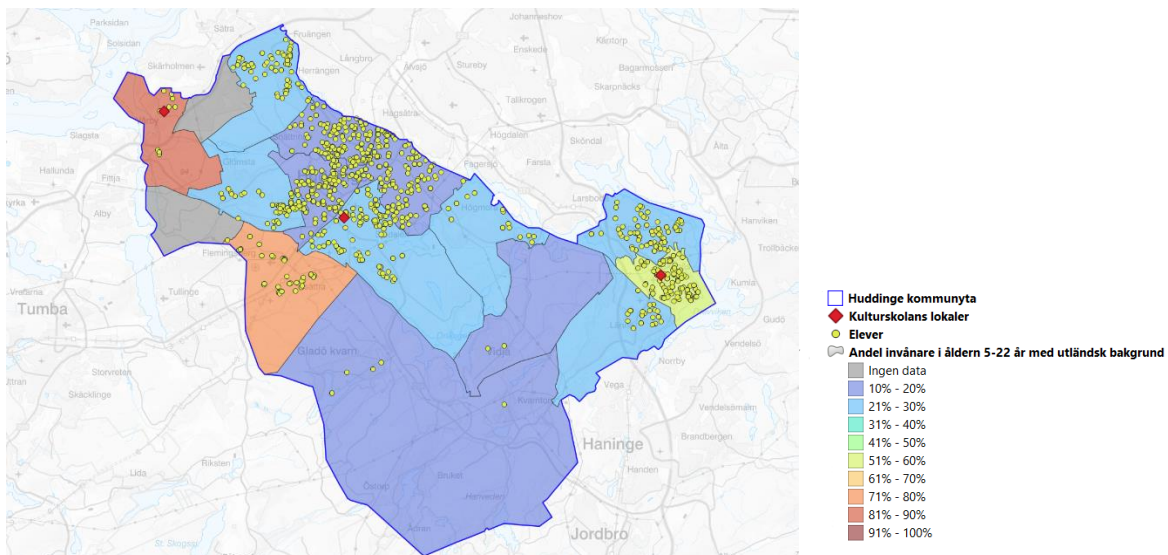

Det är både intressant och relevant att i denna utredning belysa siffrorna för den öppna kulturskolan, då den är en medveten satsning på att bredda verksamheten och nå nya grupper. Eftersom det finns en tydlig koppling till socioekonomisk bakgrund är det av stor vikt att utvärdera denna del av verksamheten. *Kulturskolan i siffror* (Kulturrådet 2019) påtalar "... en överrepresentation av barn och unga med föräldrar med högre utbildning i kulturskolan". Statistiken visar att andelen elever 6–19 år med utländsk bakgrund (född utomlands eller med båda föräldrar födda utomlands) var 19 procent, att jämföra med 26 procent totalt i riket (2019). Se vidare under avsnittet Analys.

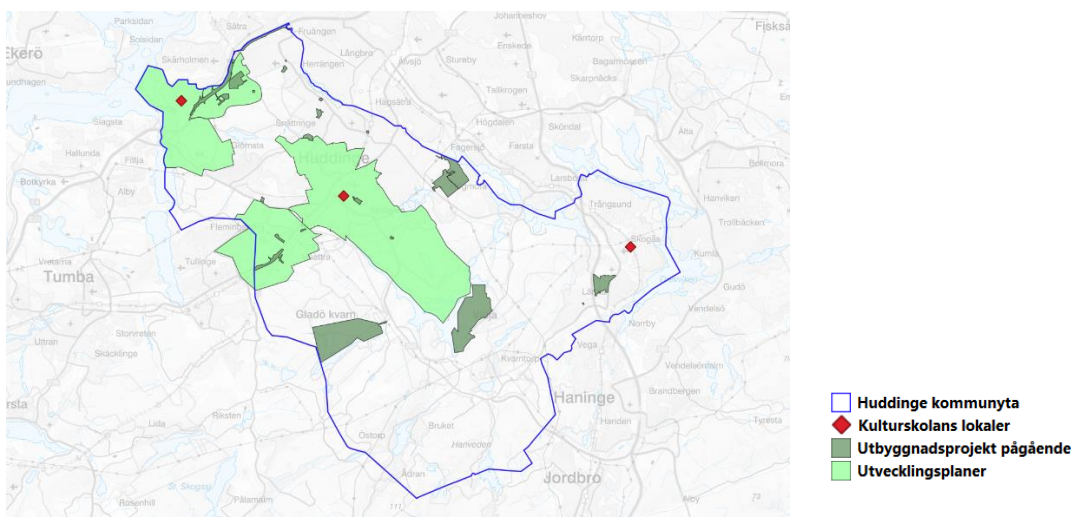
I Lupp 2021, *Lokal uppföljning av ungdomspolitiken Huddinge* visas att ungdomarnas nöjdhet med utbudet av fritidsverksamheter varierar geografiskt. Mest nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter är de unga som bor i Snättringe, följt av Fullersta, Stuvsta, Själdalen och Segeltorp. Mellan 81–89 procent av ungdomarna i dessa områden tycker att det finns ganska eller väldigt mycket att göra på fritiden. Minst nöjda med utbudet av aktiviteter är de som bor i Vårby, 65 procent, följt av Flemingsberg och Länna, 68–69 procent. Tjejer i Vårby och Flemingsberg är särskilt missnöjda. Bland tjejerna i Flemingsberg och Vårby svarar 38–43 procent att de är missnöjda med utbudet av aktiviteter. När det kommer till olika hinder för att delta i fritidsaktiviteter ser vi att unga i Själdalen och Skogås i högst grad svarar att det stämmer helt eller delvis att familjeskäl är ett hinder för att delta i aktiviteter. Unga på landsbygden svarar däremot i högst grad att det finns saker att göra men att inget intresserar dem, och att de inte kan ta sig till aktiviteter. Även unga i Flemingsberg, Skogås, Vårby och Länna ger en relativt negativ bild. När det kommer till ekonomiska hinder ser vi att unga i Flemingsberg och Vårby i högst grad svarar att detta stämmer helt. 18 procent i Flemingsberg och 14 procent i Vårby svarar att aktiviteterna kostar för mycket.

Kartbilden nedan visar kulturskolans elever som gula prickar och röda romber är kulturskolans lokaler. De färgade områdena är andel i målgruppen med utländsk bakgrund.

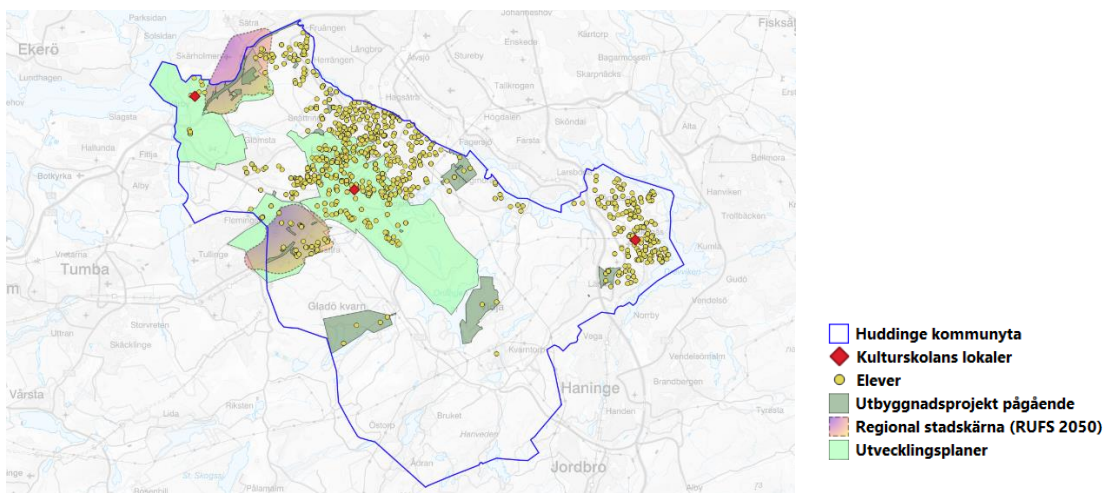

Kartbilderna nedan visar först kulturskolans lokaler (röda romber) ur ett utbyggnadsperspektiv. De mörkare gröna fälten visar planerad utbyggnad och de ljus gröna pågående utbyggnad.

Kartbilderna nedan visar även kulturskolans deltagare (gula prickar) samt utpekade regionala stadskärnor (färgade ytor).

Sammanställning av intervjuer med pedagoger i Huddinge kulturskola

Nedanstående presenteras utredarnas sammanfattning av de viktigaste punkterna i intervjuerna med sex kulturskolepedagoger.

Pedagogerna är samstämmiga i uppfattningen om stora brister gällande lokalerna och de svårigheter som följer, där både deltagare och pedagoger blir lidande. Även svårigheter med gruppundervisning och att ta in fler deltagare var några av huvudpunkterna i samtalen. En pedagog påtalade känslan av att Skogås har tappat deltagare, och uttryckte oro för hur det ska hanteras för att ta igen tappet.

Uppfattningen om kvaliteten på kulturskolan präglades av två huvudspår: Kvalitetskrav samtidigt som resurserna inte räknas upp. Hur ska en god verksamhet kunna upprätthållas med i praktiken minskande anslag? Den andra aspekten var kulturskolans ambition att nå ut till fler grupper i kommunen, och hur den inte når upp till det målet. I kommunen finns en socioekonomisk och demografisk ojämlikhet som måste tas stor hänsyn till om en jämlik kulturskola ska uppnås.

Flera pedagoger uttryckte en oro över en pressad arbetsmiljö, med sjukskrivningar och brist på lärare för att möta efterfrågan. Det påtalades även att externa aktörer satsar mera på marknadsföring och har därmed möjlighet att hitta kunder på ett annat sätt än kulturskolan. En sorts ofrivillig konkurrens, där kulturskolan inte har möjlighet att delta i uppsökande verksamhet på samma sätt.

Det efterfrågas en bättre dialog och kontakt med kommunledning, då det uppfattas att styrande i Huddinge inte vet hur verksamheten bedrivs eller fungerar. Resursmässigt ligger kulturskolan efter. Medan Huddinge växer så står kulturskolan still i fråga om medel.

På den positiva sidan ligger en samstämmig bild av ett väldigt fint kollegium, med en respekt för varandra och den höga kompetens som man påtalar att kollegiet besitter.

Huddinge kulturskola idag – Utmaningar och möjligheter

I följande stycke sammanfattar utredaren nulägesbilden av kulturskolan utifrån ovanstående genomgång.

- Kulturskolan når idag bara ut till en mindre del av Huddinges barn och unga.
- Tillgången till kulturskolan varierar i de olika delarna av kommunen.
- Kulturskolan har bristfälliga lokaler för verksamhetens krav.
- Kulturskolan baserar till stor del sin verksamhet på den traditionella musikskolan och har därigenom ett begränsat utbud av kulturella uttryck.
- Den öppna kulturskolan ses inte som en del av den ordinarie verksamheten.
- Det saknas ett tydligt formulerat uppdrag från politikerna gällande kulturskolans mål och inriktning.
- Verksamheten har relativt lite resurser i jämförelse med andra kommuner.
- Kulturskolan har en relativt stor andel individuell undervisning.
- Kulturskolans personal har en hög kompetens och utbildningsnivå.

Kulturpedagogiska aktörer inom Huddinge kommun

I kommunen finns flera kulturpedagogiska verksamheter utöver den kommunala kulturskolan.

Kultopia

Kultopia bedriver kulturverksamhet för unga och är en del av Huddinge kommuns ungdomsverksamhet. Kultopia finns idag på Huset i Huddinge och på Rockville i Trångsund. Lokalfrågan är dock under utredning. Till Kultopia kan ungdomar 13–19 år komma och delta i

avgiftsfri verksamhet såsom låtskrivning, ljud/ljus-kurser, konstverksamhet, studioproduktion, sång m.m. Kultopia har även återkommande arrangemang av, med och för unga. Ungdomar kan dessutom hyra replokal eller boka danssal eller musikstudior hos Kultopia. På Huset i Huddinge finns bland annat: konserthall med stor scen och fast PA, akustisk scen med sång-PA, replokaler, konstateljé, danssal och musikstudior.

På Kultopia Rockville i Trångsund finns bland annat tre fullt utrustade replokaler, två inspelningsstudior och en fast scen.

Ett gemensamt arbete pågår med att ta fram strukturprogram för Kultopia och kulturskolan eftersom båda verksamheterna har ett lokalbehov inom kort. Här har man konstaterat att det finns vissa gemensamma lokalbehov och frågan om samordning av lokaler diskuteras.

Konstverkstan på Fullersta Gård

Fullersta Gård konsthall är en del av Huddinge kommuns konstcentrum och visar tillfälliga och permanenta utställningar. Konstverkstan är Fullersta Gårds pedagogiska verksamhet som vänder sig till barn och ungdomar, från förskola till gymnasiet. I en kreativ miljö har barnen tillgång till material och verktyg för skapande.

Det finns även konstpedagogisk verksamhet vid biblioteken i Huddinge kommun som idag har ett begränsat samarbete med kulturskolan.

Utredaren konstaterar att det idag finns ett antal kulturpedagogiska verksamheter i kommunen som inte tycks ha något strukturerat samarbete.

Kartläggning av externa kulturpedagogiska aktörer

En del av uppdraget har varit att genomföra en kartläggning av privata utbildnings- och kulturaktörer, föreningar och studieförbund som verkar inom Huddinge kommun. Följande kartläggning har genomförts i samarbete med uppdragsgivaren utifrån en enkät och intervjuer med aktörerna.

Stockholms Musikpedagogiska Institut SMI

Stockholms Musikpedagogiska Institut SMI är en musikhögskola med högre utbildning till instrumental-/sångpedagog för undervisning på frivillig grund med placering på Campus Flemingsberg. Verksamheten har i dag ingen mobil del. SMI erbjuder högre utbildning (kandidatexamen, högskoleexamen) i musikpedagogik och logonomi, yrkesutbildning till kulturskolepedagog, fristående kurser, uppdragsutbildning samt övningsundervisning för lokala elever som undervisas av studenterna under handledning av SMI:s lärare.

Inom verksamheten arbetar 55 pedagoger. SMI har en omsättning på 17,4 miljoner och 16,5 helårsverken. SMI önskar större möjlighet att kunna erbjuda övningselevverksamhet och söker också bättre kontakt med skolor i kommunen. Verksamheten kan därtill erbjuda lärare fortbildning i estetiska lärprocesser mm.

Ian Plaude, rektor på SMI, menar att det vore önskvärt med ett samarbete med kulturskolan gällande handledd övningsundervisning – alltså med elever från kulturskolan. Det är inte alltid lätt att hitta elever i närområdet för denna typ av övningsundervisning. Ibland anlitas pedagoger från kulturskolan för vissa instrument och det finns idag en viss personkontakt mellan SMI och kulturskolan.

Ett annat område som kan vara aktuellt är lokalsamverkan. SMI har fina lokaler med stora möjligheter till samverkan. Det kan finnas möjligheter till samutnyttjande av lokaler till exempel kvällar och helger, till sommarskolor etc.

SMI kan också erbjuda kompetensutveckling med fördjupningskurser i exempelvis Inkluderande didaktik som kan bredda och fördjupa kulturskolepedagogernas kunskaper. Vidare har SMI goda kunskaper om pedagogik för gruppundervisning som också kan förmedlas till pedagogerna på kulturskolan.

Sammanfattningsvis konstaterar utredaren att det finns goda möjligheter till samarbete med SMI både vad gäller lokaler, elever till övningsundervisning och kompetensutveckling. Det är en stor fördel för Huddinge kommun att SMI finns lokaliserat inom kommunen. Placeringen i Flemingsberg är också strategiskt viktig, med närheten till SL:s pendeltågstrafik.

Move Huddinge

Move Huddinge erbjuder bland annat löpande dansundervisning i grupp, lovaktiviteter, dansprojekt i samarbete med kommunen och bedriver sin verksamhet i Stuvstahallen och Fleminghallen. Move Huddinge erbjuder dans i genrerna jazz, dansmix, balett och street. De anser det önskvärt att pedagogerna har danspedagogisk högskoleutbildning men det är inget krav. Man kräver att pedagoger har gedigen erfarenhet av att undervisa dans.

Move Huddinge erbjuder verksamhet för barn med funktionsvariation. De har en dansgrupp för barn med blandade funktionsvariationer som går under namnet *Dans för dig i behov av särskilt stöd*. Gruppen har kapacitet för sex barn och undervisningen anpassas efter de särskilda behov som finns i gruppen. Verksamhetens mål är att fortsätta sprida dansen som uttrycksmedel och fysisk aktivitet i Huddinge kommun. Move Huddinge bedriver en omfattande dansverksamhet och under 2021 var totalt antal deltagare 531 stycken. Antal elever i grupperna varierar mellan 6 och 20.

Kapaciteten beror på vilken danssal som gruppen dansar i. I Lilla danssalen i Stuvstahallen finns kapacitet för 12 deltagare, i Stora danssalen är maxantal 18 deltagare samt i Fleminghallen ca 20 deltagare. Verksamheten har vuxit volymmässigt. 2018 var omsättningen 1,6 miljoner kronor mot 2,4 miljoner kronor år 2021. Verksamheten har idag 17 anställda.

Move Huddinge är intresserade av att utöka sin pedagogiska verksamhet i Huddinge men ser brister i lokaltillgång. De kan tänka sig att driva kommunal kulturskola under förutsättning att det tydliggörs om hela verksamheten då ska in under kommunal kulturskola eller inte. Ska den inte det blir det oklarheter med de olika typerna av verksamhet, exempelvis gällande avgifter. Man vill ha fortsatt självbestämmande eftersom det är en ideell förening med höga ambitioner som inte vill bli styrd av någon annan.

Move Huddinge jobbar gärna mera i skolorna, till exempel i gymnasieskolan. Man kan tänka sig att arbeta mera med socioekonomiskt utsatta grupper under förutsättning att man då får ersättning för detta och verktyg för att arbeta i sådana miljöer. Vidare är man intresserad av att arbeta mera med kurser på skolloven.

Utredaren konstaterar att Move Huddinge är en mycket stark dansaktör med stor kapacitet i kommunen. Det skulle vara möjligt att under vissa förutsättningar använda Move Huddinge för att öka tillgången till dans för barn och unga i kommunen.

Rasa dans, Indisk dans Association

Rasa dans erbjuder bland annat indisk dans, performance, workshoppar samt kurser och yoga on line och har sin bas i Vårby Gård.

Rasa dans är en väletablerad verksamhet som har en tydlig nisch inom indisk dans. I dagsläget arbetar två personer vid dansstudion som har cirka 300 deltagare. Verksamheten anordnar varje år en indisk dansfestival och samarbetar med kulturskolor och andra aktörer i hela stockholmsregionen. Rasa dans har idag inte något samarbete med kulturskolan i Huddinge vilket man hade tidigare. Usha Balasundaram, som driver dansstudion, arbetar med indisk dans i flera andra kommuner. Detta är koncept som lätt kan kopieras och komma fler barn i Huddinge till del, menar Usha.

Rasa dans ligger placerat i Vårby Gård i kulturskolans lokaler. I dagsläget hyr verksamheten av kulturskolan som inte har någon egen verksamhet där. Det kan övervägas hur dessa lokaler kan disponeras och om Rasa dans kan få ett särskilt uppdrag liknade det som verksamheten har i andra kommuner. Rasa dans har en unik kompetens inom indisk dans.

Rasa dans är enligt utredaren en resurs som bör tas tillvara. Speciellt erfarenheterna från riktad undervisning i andra kommuner kan användas i arbetet med att både nå ut till fler barn och unga samt ge det kulturpedagogiska utbudet en bredd som spelar väl med den uttalade ambitionen hos kommunen.

Studieförbundet Vuxenskolan/Dansverket

Dansverket erbjuder löpande terminskurser samt lovkurser, workshops och verksamheten *Dansa utan krav*. De har sin verksamhet lokaliserad i den egna danssalen på Patron Pehrs väg 8, inhyrda i Växthus1, samt i kommunens lokaler i Tomtbergahallen och i Huddinge gymnasium. I dagsläget har Dansverket 13 pedagoger som har kompetens med en omfattande dansutbildning samt ibland någon form av pedagogutbildning och erfarenhet av dansundervisning. Dansverket har idag ingen verksamhet för barn och unga med funktionsvariation, vilket Studieförbundet Vuxenskolan har inom andra verksamheter. Verksamheten har ett deltagarsnitt på 11–12 deltagare per kurs och totalt 628 deltagare.

Det finns planer på att utveckla mera funktisverksamhet samt att utveckla verksamheten *Dansa utan krav*, som har bedrivits med stöd av kommunen. Studieförbundet Vuxenskolan samarbetar mycket gärna med kommunen framför allt i konceptet *Dansa utan krav* som vänder sig till tjejer 13–18 år. Detta är en evidensbaserad metod som kräver en speciell utbildning och som bedrivits som projekt i samarbete med Region Stockholm men också med Huddinge kommun. Metoden har goda resultat. Projektet kommer att avslutas då finansieringen är slut. Dansverket vill gärna fortsätta med modellen tillsammans med kulturskolan i Huddinge.

Utredaren bedömer att Studieförbundet Vuxenskolan/Dansverket är en resurs som bör tas till vara. Ett fortsatt samarbetet inom projektet *Dansa utan krav* kan vara ett viktigt verktyg att öka tillgängligheten för olika kulturuttryck för underrepresenterade grupper. Finansieringsformerna mellan studieförbunden och andra verksamheter ser olika ut och vid en samordning kan finnas risk för dubbelfinansiering.

ABF Huddinge

ABF Huddinge har varit verksamma i Huddinge sedan 1927 och har en omfattande verksamhet och även kontor på plats i kommunen. ABF driver folkbildning för föreningar och allmänhet i Huddinge kommun i form av studiecirklar, kurser och kulturarrangemang. De har mötesplatser/lokaler i centrala Huddinge, Vårby gård, Flemingsberg och Skogås. ABF bedriver verksamhet i kommunens alla delar. De har ett stort antal pedagoger och erbjuder bland annat dans, musik, instrument (trummor, keyboard, piano, akustisk gitarr, elgitarr, bas), band, sång, föreläsning, konst och poesi. Pedagogerna har bland annat kompetens på respektive område, cirkelledarutbildning och utbildning för att bedriva verksamhet för barn.

ABF driver flera verksamheter för barn och unga med funktionsvariation, bland annat rockband, grupper/kurser med långsammare tempo i sång och hantverk, mötesplats för äldre med musik och konst, målarstudio, kurs i sällskapsdans. Man har även en stor verksamhet inom teater för personer med intellektuell funktionsvariation och en teatergrupp för rullstolsburna med intellektuell funktionsvariation. ABF Huddinge hade 2021 en omsättning på 22 184 000 kronor och har 20 tillsvidareanställda och ett 100-tal tim- och objektanställda.

ABF har alltså en omfattande verksamhet i Huddinge kommun och kan tänka sig ett närmare samarbete med kommunen. Man har varit i kontakt med kommunen gällande frågan om konkurrens mellan kulturskolans billigare instrumentkurser. Kommunen kan erbjuda billigare kurser med kommunala subventioner. Ulrika Tärnblom, chef för ABF i Huddinge, pekar på några utmaningar och fördelar i ett närmare samarbete med kommunen gällande kulturskoleverksamhet.

Bland utmaningarna finns: Olika utgångspunkter för prissättning, olika pedagogiska utgångspunkter, pedagogerna på ABF är ej musikutbildade på högskolenivå.

Bland fördelarna pekar Ulrika på: ABF jobbar över hela kommunens upptagningsområde, en möjlighet att nå nya grupper, ABF är kostnadseffektivt, ABF har många egna lokaler.

ABF är öppna för att sköta vissa delar av kulturskoleverksamheten men pekar själva på att verksamheterna har olika logik när det gäller till exempel pedagogiska utgångspunkter, kompetenskrav och avgifter. Finansieringsformerna mellan studieförbunden och andra verksamheter ser olika ut och vid en samordning kan finnas risk för dubbelfinansiering. Vi bedömer att det utifrån ovanstående resonemang är relativt komplext att använda ABF som utförare för kulturskoleverksamhet men konstaterar att de har en omfattande och viktig verksamhet, inte minst i de socioekonomiskt utsatta områdena, vilket gör att de har kapacitet att bidra med särskilda insatser för vissa målgrupper.

Teater Sláva

Teater Sláva har funnits i Huddinge i 18 år och bedriver en omfattande verksamhet med bland annat körsång för vuxna terminsvis, barnteatergrupper, öppen träning för unga, master class för professionella artister, sommaraktiviteter för unga med internationell rekrytering, lovaktiviteter mm. De beskriver verksamheten som ett slags totalteater som bland annat inkluderar text och karaktärsarbete, röst och rörelse, dans, rytm, akrobatik, eldkonster, ibland mask eller dockspel, vissa clowntekniker, improvisation och stämsång. Verksamheten har sitt säte i Tonsalen beläget i centrala Huddinge och man har också en omfattande mobil verksamhet. Antal anställda varierar mellan fem och tolv med både tillsvidareanställda och personer på projekt. 2021 var omsättningen 3 558 888 kronor.

Teater Sláva har erfarenhet av att skapa sammanhang för inkludering av många olika variationer av funktionalitet. De har verkat i ca 15 år i särskolor med interaktiva konserter och är faddergrupp för LSS-arbetsplatsen Mosaikteatern med egen scen och ensemble av intellektuellt funktionsnedsatta vuxna. Vidare har de genomfört ett uppdrag i ett arvsfondsprojekt som innebar metodutveckling och ledarskapsutbildning för intellektuellt funktionsnedsatta att kunna ta plats som ledare inom dansfältet (*Dansvariation*) nu fortsätter det i projektet *Avtryck* med att erbjuda workshops av Teater Slávas utbildade ledare.

Teater Sláva skulle gärna öppna upp för fler barn på Tonsalen och erbjuda mer uppsökande verksamhet runt om i kommunen. Idag har Slávakören ca 25 deltagare och den skulle kunna vara dubbelt så stor. Det finns i dagsläget två barnteatergrupper som är fulltecknade med ca 15 barn i varje. Det finns en kö på ca 15–30 barn.

Teater Sláva är intresserade av att få långsiktiga uppdrag från kommunen. De vill gärna ha uppdrag i förhållande till ungdomar, gärna särskolans elever, i de utsatta områdena. De skulle gärna arbeta med uppsökande kulturskola och kan till exempel jobba utomhus, gärna mot gruppen unga flickor.

För Teater Sláva är det en utmaning att göra aktiviteterna terminsvis, det synkar inte alltid med turnéer. De vill gärna ha uppdrag för att minska sårbarheten i verksamheten.

Vi bedömer att Teater Sláva är väl rustade för att kunna utföra vissa delar av kulturskoleverksamheten åt kommunen med utgångspunkt i Slávas specialkompetenser inom sina kulturella uttryck, kunskap om arbete med elever med funktionsvariation och i socioekonomiskt utsatta områden. De kan utgöra en viktig pusselbit för att kommunens barn och unga ska få tillgång till ett högkvalitativt kulturutbud.

Analys av förutsättningarna för Huddinge kulturskola

Som tidigare beskrivits i rapporten finns ingen nationell enhetlig definition för en kulturskoleverksamhet. Eftersom verksamheten inte är reglerad i lag är det upp till varje kommun att fastslå syfte och definition. Det är viktigt att Huddinge kommun fastslår syftet med kulturskolan och förtydligar vilken inriktning verksamheten ska ha. Detta är en förutsättning för att kunna ta ställning till vilka verktyg och insatser som ska användas för att skapa en likvärdig tillgång till kulturskoleverksamhet för Huddinges barn och unga.

Kulturskolan i Huddinge når idag en relativt låg andel, med fem procent av kommunens alla barn och unga i åldern 6–19 år. Vidare har kulturskolan ett begränsat utbud av kulturella uttryck och brist på lokaler i flera av de socioekonomiskt utsatta områdena. Dessa aspekter är viktiga då kommunen har en önskan om en breddad verksamhet som når en större grupp barn och unga. Nationell statistik från Kulturrådet visar en överrepresentation av barn och unga med föräldrar med högre utbildning i kulturskolan. Likaså visar statistiken att elever 6–19 år med utländsk bakgrund (född utomlands eller med båda föräldrar födda utomlands) är underrepresenterade i kulturskolan.

Kulturskolan i Huddinge driver ett projekt med öppen kulturskola som är särskilt riktat mot underrepresenterade grupper. Det här projektet har visat goda resultat men betraktas som en tillfällig insats och inte som en del av den ordinarie kulturskoleverksamheten. Det finansieras med projektpengar från Kulturrådet, vilka måste sökas årligen. Det innebär att det saknas långsiktighet i verksamheten.

Huddinge kulturskola erbjuder idag ett relativt smalt utbud av konstnärliga uttryck med fokus på musik till en mindre grupp barn och unga. Kulturskolan har idag en relativt stor andel individuell instrumentundervisning och har därutöver stort fokus på ensemble- och orkesterverksamhet. Det

avspeglas i de kompetenser som finns bland lärarna. Utbudet av olika typer av aktiviteter som till exempel prova på-verksamhet, lovaktiviteter och kortkurser är relativt begränsat och kan behöva utvecklas för att nå nya målgrupper.

Kulturskolans geografiska struktur matchar varken bostadsorten för målgruppen utländsk bakgrund eller kommunens planerade utbyggnader. Dessutom ska kulturskolans lokaler i Huddinge centrum utrymmas i en snar framtid. Kulturskolan har idag sina egna lokaler i Sjödalen (Huddinge centrum), Skogås och Vårby gård.

Enligt kultur- och fritidsförvaltningens prognos växer befolkningen i Huddinge kommun med cirka tolv procent fram till 2031. Barn och unga i åldersgruppen 6–19 år förväntas öka med fyra procent till fram till år 2031. Åldersgruppen beräknas växa kraftigt i vissa delar av kommunen, framför allt i Sjödalen, Högmora, Flemingsberg och Länna.

Kulturskolan har bristfälliga lokaler och saknar ändamålsenliga lokaler för teater och dans. Kulturskolan ska dessutom utrymma sina nuvarande lokaler i Huddinge centrum 2024, vilket ställer krav på lösningar inom den närmaste framtiden. Huddinge centrum är den del av kommunen där det bor flest i åldersgruppen 6–19 år och även den del som beräknas få den största ökningen av den aktuella gruppen fram till 2031.

Utredaren vill lyfta gruppundervisningen som något mer än bara ett sätt att få fler elever per timme. Undervisning i grupp är något som i utredningens omvärldsanalys lyfts som centralt och i linje med dagens pedagogiska tanke. Den är, rätt genomförd, en intressant undervisningsmodell ur både pedagogiskt och socialt perspektiv. Den kostnadseffektivitet som kan påvisas är även den driftsmässigt högst intressant, med en fokusering av resurser. Här är samverkan bärande. Eleverna lär sig i grupp att samverka, socialisera och tar del av hur man lär sig av varandra.

Det finns flera kulturpedagogiska verksamheter internt i Huddinge kommun som tycks ha ett relativt begränsat samarbete. Det handlar om Kultopia och den konstpedagogiska verksamheten som bedrivs på biblioteken och på Fullersta gård. Här ser vi samarbetspotential som kan ge mervärde till målgruppen.

De största möjligheterna för en snabb breddning av kulturuttryck och målgrupper ligger i de externa aktörernas kompetens inom dans, teater, uppsökande verksamhet och arbete med grupper med funktionsvariation.

Befintliga läraravtal för personal tycks idag, i viss mån, utgöra ett hinder för kulturskolans aktiviteter på lov och annan fri tid såsom helger och kvällar.

Förslag och rekommendationer

I det följande kommer vi att beskriva tre möjliga modeller för den fortsatta utvecklingen av kulturskolan i Huddinge. Förslagen utgår från kartläggningen av externa kulturpedagogiska aktörer i Huddinge kommun, nulägesbilden av kulturskolans verksamhet, en sammanställning av exempel på alternativa driftsformer i andra kommuner samt intervjuer av sakkunniga. Varje modell kommer att belysas utifrån uppdragets skrivningar om likvärdig tillgång till kulturskoleverksamhet för barn och unga, ökad eller bibehållen kvalitet och kostnadseffektivitet.

Innan modellerna presenteras behöver vi beskriva hur vi använder några centrala begrepp.

Bred och likvärdig tillgång

Vi bedömer barn och ungas tillgång till kulturpedagogisk verksamhet utifrån följande aspekter: geografisk tillgång, tillgång till olika konstnärliga uttryck och social tillgång för underrepresenterade grupper.

Ökad eller bibehållen kvalitet

Kvalitet definierar vi som kompetens i det konstnärliga uttrycket, pedagogisk kompetens och kompetens att nå underrepresenterade grupper.

Kostnadseffektivitet

De nyckeltal vi rekommenderar för att mäta kostnadseffektivitet är nettokostnad för kulturskola per invånare samt andel deltagare i målgruppen 6–19 år som går i kulturskola.

Med effektivitet avser vi här endast ekonomisk effektivitet. Långsiktig kostnadseffektivitet i form av samhällsliga värden vägs inte in under detta begrepp.

Förslag på tre modeller

Modell 1 Kulturskole-check

Modell 1 är en checkmodell som till exempel Nacka har använt sig av sedan 2007. Syftet med modellen har i första hand varit att öka valfrihet och utbud och minska köer till kulturskola. Barn och unga kan anmäla sig till ett begränsat antal kurser per termin och betalar avgift per kurs till kommunen. Kurserna drivs av externa auktoriserade kulturaktörer. Checken, det vill säga ersättningen till kulturaktören, betalas ut som ett löpande bidrag under hela läsåret. Systemet kräver en månatlig rapportering av vilka elever som är inskrivna hos de auktoriserade kulturaktörerna.

Bred och likvärdig tillgång

Deltagarantalet i kulturskola har i Nacka ökat kraftigt efter modellens införande. Detta innebär dock inte med automatik att verksamheten når ut bredare bland underrepresenterade grupper. I Nacka finns en viss avgiftsfri verksamhet och om familjen har försörjningsstöd får barnen avgiftsbefrielse. År 2011 och 2012 höjde Nacka ersättningsnivån till kulturaktörerna för gruppaktiviteter för att stimulera gruppundervisning, då den formen av undervisning hade minskat efter att modellen infördes. Gruppaktiviteter ökar möjligheten för fler att delta.

Ökad eller bibehållen kvalitet

Den största kvalitetshöjningen modellen lett till är att fler barn och unga har tagit del av verksamheten. Köerna har kortats. Efterfrågan styr verksamheten och ger valfrihet och möjlighet till nya kulturuttryck. Kulturuttryck med låg efterfrågan kan riskera att försvinna.

Kostnadseffektivitet

År 2020 var kostnaden för kulturskoleverksamheten i Nacka kommun 46 179 000 kronor. Under samma år var andelen barn och unga i målgruppen som deltog 24,7 procent. Omräknat till nyckeltalet kostnad per elev motsvarar detta 8 958 kronor/elev. Kostnad per invånare var 2 210 kronor. Jämfört med Huddinge kommun är kostnaden i Nacka mycket högre men andelen deltagande barn och unga är också mycket större. I Huddinge är deltog 7 procent av målgruppen barn och unga i kulturskoleverksamhet år 2021.

Konsekvensanalys

Fördelar:

- Modellen kan ge bättre förutsättningar för kulturföretagare i kommunen.
- En marknadsorienterad och flexibel verksamhet som snabbt kan anpassa utbudet till familjernas efterfrågan.
- Modellen med checksystem kan ge större volymer av kurser och därmed nå fler deltagare.
- Modellen är ett redskap för att korta köer.

Nackdelar:

- Modellen kan medföra en kraftig kostnadsökning (fördubbling i Nacka).
- Modellen medför ett stort administrativt merarbete gällande exempelvis anmälningar, uppföljning, kontroll, utbetalningar och auktorisation.
- Hög deltagaravgift försvårar möjlighet att nå underrepresenterade grupper.
- Det finns en risk att utbudsbredden minskas. Större och etablerade entreprenörer kan locka en stor del av eleverna, vilket kan konkurrera ut mindre aktörer.
- Modellen innebär inget självklart samarbete med grundskola, konsertverksamhet, kulturinstitutioner och liknande.

Modell 2 Kommunal kulturskola kompletterad med utökat uppdrag eller upphandling

Modell 2 är en variant som kombinerar kommunal kulturskoleverksamhet med utökade uppdrag alternativt upphandling av externa aktörer. Rent organisatoriskt behålls befintlig kulturskola i kommunal drift. De externa aktörerna fungerar som ett verktyg för att öka tillgänglighet och bredd. Flera av de aktuella externa aktörerna i Huddinge har i dagsläget ett kommunalt stöd och då kan det vara ändamålsenligt att utöka uppdraget. I andra fall kan en upphandling behöva genomföras.

I modellen ändras personalens avtal till semesteravtal som ger ökad tillgång på lov och ledig tid. Avgifterna för aktiviteterna justeras neråt. Den kommunala kulturskolan har större fokus på gruppundervisning, vilket frigör medel till utökade uppdrag och upphandlingar av externa aktörer.

Kommunens egna kulturpedagogiska aktörer samordnar sin verksamhet, inte minst lokalmässigt.

I utredningen visar vi på bristande geografisk tillgång till kulturskoleverksamhet i kommunen. De som nås av verksamheten idag är en relativt homogen grupp och vissa grupper är underrepresenterade, till exempel barn och unga med utländsk bakgrund. För externa aktörer läggs fokus på att komplettera den kommunala kulturskolans verksamhet geografiskt och ämnesmässigt utifrån dessa aspekter. Förutsättningen är att de externa aktörerna driver sin verksamhet i sina egna lokaler. Ett utökat uppdrag med stöd av kommunala medel kan till exempel handla om att erbjuda verksamhet för vissa grupper och på vissa platser. Gemensam kompetensutveckling erbjuds återkommande till alla pedagoger oavsett huvudman i samarbete med Stockholms musikpedagogiska institut (SMI).

Bred och likvärdig tillgång

Utbudet blir mera tillgängligt och breddas med denna modell genom utökade uppdrag och/eller riktad upphandling av aktörer inom nya kulturuttryck och i andra geografiska områden. Med något lägre avgifter har större grupper bättre tillgång till verksamheten. Gruppundervisning möjliggör större deltagande. Semesteravtal ger ökad tillgänglighet på lov och ledig tid.

Ökad eller bibehållen kvalitet

Ett ökat utbud innebär en kvalitetshöjning och en gemensam kompetensutveckling bidrar till en pedagogisk kvalitetshöjning. De externa aktörerna kan tillföra kompetens inom olika konstnärliga uttryck och vana att nå underrepresenterade grupper. Befintlig kompetens i kollegiet behålls och kompletteras med kompetens inom nya kulturuttryck genom långsiktig kompetensutveckling och rekrytering.

Kostnadseffektivitet

Genom upphandling eller utökade uppdrag kan de administrativa kostnaderna öka något. Det kan gälla kostnader för uppföljning, kontroll och utbetalningar.

Samordningen av kommunens egna kulturpedagogiska verksamheter kan få vissa synergieffekter och gemensamma lokaler kan nyttjas. Utgångspunkten är att den kommunala verksamheten i högre grad går över till gruppundervisning, vilket ger en bättre utväxling av medel.

En justering nedåt av deltagaravgifterna ger ett visst intäktsbortfall.

Konsekvensanalys

Fördelar:

- Modellen kan ge bättre förutsättningar för kulturföretagare i kommunen.
- Modellen kan genom gruppundervisning och verksamhet i nya geografiska områden nå fler elever.
- Modellen kan bidra till ökad tillgänglighet för underrepresenterade grupper.
- Modellen innebär ett breddat utbud.

Nackdelar:

- Modellen medför ett visst ökat administrativt arbete.
- I modellen justeras avgifterna neråt vilket medför en kostnad.
- Modellen kan medföra oklarheter för respektive extern aktör gällande vad som är kulturskoleverksamhet och vad som är den egna verksamheten.

Modell 3 Kulturskolan behålls i kommunal regi med ett förtydligat uppdrag

Modell 3 baseras på att Huddinge kommun driver kulturskoleverksamheten i egen regi och med ett förtydligat breddningsuppdrag gällande utbud och geografisk tillgänglighet. Verksamheten ansvarar för att genomföra en långsiktig breddning av personalens kompetens inom fler kulturuttryck. Den kommunala kulturskolan har större fokus på gruppundervisning. Dessutom erbjuds fler olika typer av aktiviteter utöver terminskurser såsom prova-på-verksamhet. Avgifterna justeras neråt. Personalavtal ses över och semestertjänst införs. En samordning av kommunens egna kulturpedagogiska verksamheter såsom Kultopia med flera genomförs. Gemensam kompetensutveckling erbjuds återkommande till alla pedagoger i samarbete med Stockholms musikpedagogiska institut (SMI).

Bred och likvärdig tillgång

Genom att kulturskoleverksamheten bedrivs på flera ställen utifrån demografiska förutsättningar och med större fokus på underrepresenterade grupper blir tillgängligheten bättre. På sikt kan utbudet breddas. Med något lägre avgifter har större grupper bättre tillgång till verksamheten.

Samutnyttjande av lokaler mellan kommunala kulturpedagogiska verksamheter ökar tillgängligheten. Gruppundervisning möjliggör större deltagande. Semesteravtal ger ökad tillgång på lov och ledig tid.

Ökad eller bibehållen kvalitet

Befintlig kompetens i kollegiet behålls och kompletteras med kompetens inom nya kulturuttryck och kompetens i att nå underrepresenterade grupper genom långsiktig kompetensutveckling och rekrytering.

Kostnadseffektivitet

Förändring av personalavtal innebär en effektivisering av verksamheten. Samlokalisering med andra kulturpedagogiska verksamheter, framför allt Kultopia, innebär en effektivisering. Lägre avgifter innebär ett intäktsbortfall vilket till viss del kompenseras av att verksamheten fokuserar på gruppundervisning. Kostnader kan eventuellt tillkomma för anställning av personer med kompletterande kompetenser. Som vi tidigare konstaterat är kommunens kostnad för kulturskolan idag relativt låg och man når ut till en mindre del av målgruppen.

Konsekvensanalys

Fördelar

- Genom att kulturskoleverksamheten bedrivs på flera ställen utifrån demografiska förutsättningar och med större fokus på underrepresenterade grupper blir tillgängligheten bättre.
- Med något lägre avgifter har större grupper bättre tillgång till verksamheten.
- Samutnyttjande av lokaler mellan kommunala kulturpedagogiska verksamheter ökar tillgängligheten.
- Gruppundervisning möjliggör större deltagande.
- Semesteravtal ger ökad tillgång på lov och ledig tid.
- All verksamhet hålls inom kommunal regi vilket innebär en sammanhållen administration.

Nackdelar

- Kostnader kan eventuellt tillkomma för anställning av personer med kompletterande kompetenser och för sänkta avgifter.
- Det kan finnas risk för att breddning gällande målgrupper och kulturuttryck inte sker.
- Gamla strukturer kan hindra förändringsarbetet.

Rekommendationer

Vilken modell för kulturskoleverksamhet som kommunen väljer är helt beroende av vilken långsiktig inriktning och vilket syfte som den politiska nivån fastställer för verksamheten. Vi har därför valt att inte rekommendera någon av de tre modellerna utan rekommenderar istället att kultur- och fritidsnämnden börjar med att förtydliga långsiktig inriktning för verksamheten. Vägvalet står grovt sett mellan att erbjuda en kvalitativ konstnärligt inriktad utbildning för barn och unga eller att erbjuda en kvalitativ konstnärligt inriktad fritidsverksamhet. Alternativen kan jämföras med begreppen spets och bredd. Vi rekommenderar att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram ett underlag för inriktningsbeslut, i nära samarbete med kulturskolechefen. Efter beslut om inriktning kan kulturskoleverksamheten utföras med en av modellerna som grund. Vid behov kan dessa bearbetas och anpassas till inriktningsbeslutet.

Parallellt med den processen kan en rad åtgärder genomföras oavsett inriktningsbeslutet.

Skapa ökad samverkan mellan kommunens alla kulturpedagogiska verksamheter genom bland annat lokalsamverkan. Kulturskolan kan i högre grad använda biblioteken för att nå nya målgrupper och här samarbeta med bildverksamheten. Kommunen kan även se över samarbeten med grannkommunerna Haninge och Botkyrka för att utöka utbudet. Metoder för detta finns i Region Stockholms rapport *RIK- Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola*. Detta går i linje med Kultur- och fritidsförvaltningens VP 2022 samt kommunens nämndmål om synergier och samlokalisering.

En annan åtgärd är att se över bokningssystem av gemensamma lokaler. Vidare bör en avsiktsförklaring om samarbete för kulturlokaler upprättas av grundskolenämnden och kultur-och fritidsnämnden för att underlätta för kulturskolans lokalutnyttjande.

Slutord

Huddinge kommun har goda förutsättningar för att utveckla sin kulturskoleverksamhet mot målet om en likvärdig tillgång för Huddinges barn och unga. Befintlig kulturskoleverksamhet håller en hög kvalitet och är uppskattad av deltagarna. Ett arbete med att nå nya målgrupper har inletts inom ramen för projektet Öppen kulturskola. Verksamheten i stort når idag en mindre del av barn och unga i Huddinge kommun och erbjuder en något begränsat utbud av olika kulturuttryck. Eftersom kulturskoleverksamhet inte är lagstadgad och varje kommun fastställer mål och definitioner är det en grundförutsättning för fortsatt verksamhet att politiskt fastställa verksamhetens inriktning. En sådan riktning ligger sedan till grund för ett förtydligat uppdrag till kulturskoleverksamheten i kommunen. Kartläggningen visar att det finns ett antal intressanta kulturpedagogiska aktörer inom kommunen som på olika sätt är fortsatt viktiga för barn och ungas tillgång till kultur.

Källor

Skriftligt material

FN:s konvention om barnets rättigheter <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#hela-texten>

Kartläggning av öppen fritidsverksamhet – En nationell bild och faktorer som påverkar deltagande. *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*, 2016.

Huddinge kommun

Kulturstrategi för Stockholmsregionen.

Kulturskola i samverkan – En kartläggning av samverkan mellan kulturskola och skola. *Kulturrådet*, 2020.

Kulturskola i rörelse – Kartläggning av kulturskolans kompetensbehov. *Kulturrådet*, 2019.

Kulturskolan i siffror 2020. *Kulturrådet*, 2021.

Redovisning av uppdrag att utreda förutsättningar för införande av valfrihetssystem i kulturskolan med externa utförare. *Härryda kommun*, 2020.

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2050.

Region Stockholm: Slutrapport RIK Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola 12 september 2019 <https://kultur.regionstockholm.se/sites/default/files/Slutrapport%20RIK-2021.pdf>

Täby kulturskola – ny organisation och verksamhet. *Täby kommun*, 2019.

Intervjupersoner

Usha Balasundaram, ägare Rasa Dans

Birgitta Berntson-Ärje, utvecklingsledare på N3 Trollhättans kommun

Anja Dahlstedt, Kultur- och fritidsdirektör, Huddinge kommun

Johan Eklind, biträdande kulturskolechef, Huddinge kommun

Anna-My Ekström Zetterberg, kulturskolechef i Härryda kommun

Jens Ericson, tidigare områdeschef för kultur och fritid i Trollhättans kommun (2014–2021)

Susanna Eskilsson Juhlin, kulturchef, Härryda kommun

Christer Falk, tf utvecklingschef och verksamhetsutvecklare på kulturskolan, Stockholm stad, tidigare kulturchef i Täby kommun och extern utredare i Lunds kommun

Tove Fransson Sandahl, tillförordnad verksamhetschef Kultur, Huddinge kommun

Ingela Granström, ansvarig för delar av den pedagogiska verksamheten på N3 Trollhättans kommun

Stina Helmers, konstnärlig ledare vid Move Huddinge

Anna Hörnsten, utvecklingsledare på kultur och fritidsenheten, Nacka kommun

Magnus Karlberg, chef på kulturavdelningen Upplands - bro kommun

Maria af Klintberg, teaterchef vid Teater Sláva

Jarl Lorensen, ordförande på Kulturskolerådet och tidigare chef för Malmö Kulturskola

Jenny Löfström Elversson, verksamhetsansvarig vid Kulturskolecentrum, Kulturrådet

Ian Plaude, rektor på Stockholms Musikpedagogiska Institut

Sebastian Printz, kulturskolechef, Huddinge kommun

Torgny Sandgren, generalsekreterare Kulturskolerådet

Anna Sillén, utredare/verksamhetsanalytiker, Huddinge kommun

Ulrika Tärnblom, studieförbundschef vid ABF Huddinge

Marielle Wästerlund, verksamhetsstrateg vid Studieförbundet Vuxenskolan

Utredarna intervjuade även sex pedagoger vid kulturskolan, som i rapporten är anonyma.

Bilaga 1

Redovisning av intervjuer med pedagoger vid Huddinge kulturskola.

Nedanstående texter är inga rena citat, utan sammanfattande kommentarer utifrån de samtal utredarna hade med några av kulturskolans pedagoger.

Utmaningar

Lokaler och geografi

Svårigheter med lokalbrist, som i sig innebär att man inte har möjlighet att få in fler barn.

Bristfälliga lokaler hindrar att ta emot större grupper.

För centraliserad verksamhet så många barn i vissa kommunalar får dålig tillgänglighet. De önskar undervisning där de bor – annars är det enklare att åka in till stan.

Problemet med piano är att vi är lite isolerade från orkesterverksamheten. Det är svårt med lokalerna både på kulturskolans lokaler och i skolorna (piano tar stor plats).

Ej ändamålsenliga lokaler. Lokalerna har inget positivt egenvärde som gör det roligt för eleverna att återse rummet, vilket gör att pedagogen måste se till att allt värde kommer från hen och från undervisningen. Dålig samordning mellan de olika brukarna gör att delandet av lokaler är opålitligt som system.

Trångboddhet, både i antal och storlek på undervisningsrummen.

Undermåliga lokaler, inte minst för ensemblespel. Brist på lokaler i alla kommunalar.

Upplever ett stort tapp i Skogås: Hur ska den filialen bevaras?

Kvalitet och att nå ut till nya målgrupper

Att kunna möta de nya kravställningarna som kommer.

Bibehålla kvalitet samtidigt som verksamheten slimmas.

Att nå så många som möjligt utifrån de resurser vi har och bibehållen kvalitet.

Att kunna behålla de positiva värdena i de långsiktiga processerna i en förändrad verksamhet.

Risk för sämre resurser på musiksidan när andra områden ökar, den viktiga ensemblerverksamheten kan bli hotad.

Svårt att etablera verksamhet i Vårby, öppen kulturskola bra men eleverna erbjuds inte fortsättning.

Saknas viss vana och tradition av att gå på kulturskolan hos vissa grupper.

Når inte ut till alla barn.

Socioekonomisk och demografisk ojämlikhet.

Personal och kompetens

Inte helt välmående kollegium med sjukskrivningar och (kommande) avhopp. Detta riskerar tömma skolan på en erfarenhet och aggregerad kunskap som är ovärderlig för verksamheten.

Lärarbrist på kulturskolan för det finns fler barn som vill ta del av undervisning.

Blir en stråklärare mindre och det kan bli problem med ensemblerverksamheten.

Konkurrens

Stor konkurrens inom dans med närliggande aktörer som har andra förutsättningar för en riktad kommunikation för att nå sina kunder.

Resurser

Begränsade resurser till kulturskolan från kommunens sida.

Politikerna är okunniga om verksamheten och har begränsad dialog med verksamheten.

Huddinge växer men resurserna till kulturskolan ökar inte.

Styrkor

Kompetent kollegium

Ett fantastiskt kollegium, med otroligt mycket samlad kunskap.

Kompetens i kollegiet, erfarenhet och empati.

Alla i kollegiet har såväl pedagogisk som musikalisk utbildning och har stor erfarenhet.

Stor kompetens, kreativitet, engagemang i kollegiet.

Pedagogerna är konstnärer med djup kompetens som inspirerar barnen.

Fantastiskt kollegium med mycket kunskap.

Stor initiativförmåga och skapandekraft hos pedagogerna.

Suveränt kollegium, med stor vilja till initiativ och skapande.

Pedagogerna har en hög utbildning och nivå på sin undervisning.

Kvalitet i verksamheten

Har en bred och stor verksamhet med orkestrar som är synlig.

Goda resultat - många har gått vidare som professionella musiker.

Ensembleverksamhet med hög kvalitet, det har satsats mycket på blåsensembler och stråkensembler.

Den djupa kunskapen om de konstnärliga uttrycken är en motvikt mot skärmar, kommersiell musik med mera. Öppnar nya världar.

Den konventionella undervisningen har en långsiktighet som är positiv. Det fördjupade lärandet av en kunskap är värdefullt. Relationsbyggandet är också ett lärande.

Den traditionella undervisningen har en styrka i att kunna skapa en långsiktig kunskap att ha med sig senare i livet, oavsett nivå. Exempelvis spexorkestrar på universitet och liknande.

Den traditionella musikskolan har en struktur och formalitet som är positiv för många barn. Kontinuiteten har i sig ett värde.

Potential - utvecklingsområden

Nå ut bättre.

Avgiftsfri kulturskola som finns överallt med stort samarbete med grundskolor. Alla barn ska känna till kulturskolan. Mer kunskap om kulturskolan behövs! Ansvar hos både grundskola och kulturskola att synliggöra verksamheten.

Att vi nådde de skolor som vi inte når idag. Nu är det avhängigt lärarnas inställning på varje skola. Man behöver mera tid i tjänsten för samarbeten med skolorna.

Verksamhet som finns nära barnen – skapa naturliga mötesplatser där det finns ett flöde av barn och unga.

Verksamheten skulle finnas i ett kulturhus med många olika verksamhet, många olika åldrar, där det finns scener och mötesplatser.

Ökad bredd i konstuttrycken, tex även bild.

Större palett av pedagoger som kan möta många barn.

Långsiktighet och instrumentundervisning:

Viktigt att den "vanliga" instrumentalundervisningen finns kvar. Den kontinuerliga processen danar ett förhållningssätt till lärandet, och kan också skapa en naturlig lärandelust. Dock finns fördelar att blanda med öppen och annorlunda verksamhet.

Långsiktighet i verksamheten – långa processer. Kontinuitet.

Möjlighet till mindre grupper.

Samarbete med grundskolan:

Lokaler i grundskolan – inte bara en lärare.

Eleverna får gå ifrån skolan för undervisning.

Bättre samarbete med grundskolan – som i Danderyd.

Bättre dialog med politik och tjänstepersoner på förvaltningen.

Samverkan

Samverkan med grundskolan en förutsättning för att kunna göra kulturskolan mer känd och därigenom nå nya/fler barn.

Uppstyrd samverkan finns inte idag, vilket skulle vara önskvärt.

Större samverkan mellan öppen kulturskola och resten av verksamheten behövs.

Samverkar med kollegor inom kommunerna i Södertörn. Hade också mycket samverkan inom ramen för projektet *Våga visa*, vilket har varit positivt.

Symfoniorkesterprojektet i Tumba har fungerat jättebra.

Brist på samverkan. Idag sker allt på mellansocial nivå mellan pedagoger på olika skolor.

Önskemål om uppstyrd samverkan.

Erfarenhet och intern samverkan ger stora mervärden. Synd om man skulle tappa det i en ev omorganisering.